

Репіна І. М.,
д.е.н, доцент
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима
Гетьмана, Україна

Repina Inna,
Doctor, Associate Professor,
Kyiv National Economic
University named after
V. Getman, Ukraine

**ОКТА-КРИТЕРІАЛЬНА
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ
МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ
АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ**

**ОКТА-CRITERIA EVALUATION
SYSTEM MODELS OF
ENTERPRISE'S ASSET
MANAGEMENT**

Анотація: запропоновано систему оцінювання моделей управління активами підприємства, яка базується на восьми критеріях.

Ключові слова: активи, модель управління, оцінювання

Abstract: proposed the system of assessment models, enterprise asset management, which is based on eight criteria.

Keywords: asset management model, evaluation

Специфічні умови розвитку національної економіки потребують уточнення та оцінювання моделей управління активами суб'єктів господарювання. Незважаючи на ґрунтовність проведених досліджень, це важливе питання потребує наукового обґрунтування та практичного вирішення, що зумовило його детальний розгляд.

Модель управління активами сучасного підприємства, на нашу думку, має базуватися на таких принципах: орієнтуватися на стратегічні цілі підприємства як господарської системи та економічні інтереси його власників; відповідати багатоваріантності можливих напрямів розвитку суб'єкта господарювання, що зумовлена динамічністю зовнішнього середовища діяльності підприємства; забезпечувати безперервність розроблення загальнокорпоративної та функціональних стратегій підприємства; передбачати узгодженість стратегічних рішень за окремими напрямками діяльності підприємства, видами ресурсів, функціями тощо; мати високу соціально-економічну ефективність, прозорість і зіставну трудомісткість. Правильно обрати ту чи ту модель управління активами підприємства досить складно. З використанням методу індивідуального експертного оцінювання пропонуємо октакритеріальну систему, для того щоб допомогти менеджерам підприємства пересвідчитись у простоті застосування, практичності й корисності кожної з моделей управління активами підприємства. Критеріями оцінювання обрано: *K1* — *об'єктивність*: модель має бути своєчасною, раціональною і системною; *K2* — *практич-*

ність: повна оцінка усіх економічних наслідків (ризиків) застосування в короткому й у тривалому періодах виходячи з цілей підприємства; *K3* — *зіставна трудомісткість*: оптимальна потреба в трудо-, часо- та інших ресурсах; *K4* — *універсальність*: охоплення функціональних сфер діяльності підприємства та ієрархічних рівнів управління; *K5* — *гнучкість*: здатність ураховувати зміни, що відбуваються; *K6* — *прозорість*: зрозумілість і зручність у використанні; *K7* — *релевантність*: модель має чітко відображати головну мету і підпорядковані їй компліментарні цілі розвитку підприємства; *K8* — *економічність*: модель базується на індикаторах, які можна оперативнo відстежувати і які не потребують значних коштів для їх формування, а також є простими для аналізу й зіставлення даних.

В окта-критеріальній системі використовується п'ятибальна шкала оцінювання: *1 бал* — найменш виражена ознака, яка має низький ступінь прояву; *2 бали* — нехарактерна для даної моделі ознака; *3 бали* — середній рівень прояву ознаки; *4 бали* — ознака є притаманною для даної моделі; *5 балів* — найвираженіша ознака, яка має високий ступінь прояву. Наприклад, для показника «економічність» 1 бал означає, що дана модель управління активами підприємства потребує великого обсягу витрат і характеризується низьким рівнем дієвості, а 5 балів показує, що вона, навпаки, високоефективна у використанні.

У табл. 1 наведено результати авторського оцінювання моделей управління активами підприємства за окта-критеріальною системою [1].

Таблиця 1

ОКТА-КРИТЕРІАЛЬНА ОЦІНКА МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

№ з/п	Назва	Критерій, бал							
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈
	МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ								
1.1	Модель управління на основі системи збалансованих показників (Balanced Score Card (BSC))	5	5	4	5	5	5	4	5
1.2	Модель «Скандія Навігатор» (Skandia Navigator™)	4	3	3	3	3	4	3	3

Продовження табл. 1

№ з/п	Назва	Критерій, бал							
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈
1.3	Моніторингова модель управління (Intangible Asset Monitor)	4	3	3	3	4	4	4	4
1.4	Модель управління за циклом аудиту знань (Knowledge Audit Cycle)	2	3	3	3	3	3	3	2
1.5	Європейська модель MERITUM	2	3	2	2	2	4	3	2
1.6	Данська модель	2	2	3	2	2	3	3	3
1.7	Призма результативності	5	5	4	4	5	5	5	4
1.8	Німецька модель	4	4	4	3	3	4	4	3
1.9	Модель Міністерства економіки, торгівлі та індустрії Японії (METI)	5	5	3	4	4	4	5	4
1.10	Інтегровані моделі управління підприємством (Orgware, Work-Flow, СІПР, АСУТП, АСУВ — MES, Plant Design System)	4	5	3	4	4	5	4	4
1.11	Модель управління ресурсами підприємства (АСУП — ERP, HRM-системи)	4	4	3	3	4	4	4	3
	МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ								
2.1	Амортизаційна модель	4	5	4	4	3	5	5	4
2.2	Модель інвестиційного планування Фішера	4	3	2	3	3	4	4	3
2.3	Лізингова модель	5	5	4	4	4	5	5	4
2.4	Модель оцінки капітальних активів (МОКА)	4	5	4	4	4	5	5	4
2.5	Адапована опціонна модель Блека-Шолеса	3	3	3	3	3	4	4	3
	МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ [2]								
3.1	Модель економічно обґрунтованого розміру замовлення (Economic ordering quantity — EOQ model)	4	5	4	4	4	5	5	4

Продовження табл. 1

№ з/п	Назва	Критерій, бал							
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈
3.2	Розширений варіант EOQ-моделі	5	5	4	4	4	5	5	5
3.3	Модель виробництва партії продукції деталей) (EPQ model)	4	5	4	4	4	5	5	4
3.4	Модель економічного розміру партії продукції (EBQ model)	4	4	4	4	4	5	5	4
3.5	Модель планування дефіциту запасів	4	4	4	3	3	4	4	4
3.6	Модель урахування залежності ціни від обсягу замовлення	4	4	3	3	4	4	4	4
3.7	Модель з фіксованою періодичністю замовлень	4	4	4	4	4	4	4	4
3.8	Модель «Саме вчасно»	4	5	4	4	5	5	5	4
3.9	Модель «Саме вчасно II»	4	5	4	5	5	5	5	5
3.10	Системна модель ABC	5	4	5	5	5	5	5	5
3.11	Системна модель XYZ	5	4	5	5	5	5	5	5
3.12	Детерміновані факторні моделі	4	4	3	3	3	4	3	3
3.13	Імітаційні моделі	3	4	3	3	3	3	3	3
3.14	Модель О. С. Бондаренко	4	4	4	4	4	4	5	4
	МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ АКТИВАМИ								
4.1	Модель управління грошовими коштами на основі циклу грошового потоку (cash flow cycle)	4	5	4	4	4	5	5	4
4.2	Модель Baumol — Allais — Tobin	3	4	2	2	2	3	4	2
4.3	Модель Міллера — Оппа	3	4	2	3	2	3	4	3

№ з/п	Назва	Критерій, бал							
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈
4.4	Модель Стоуна	3	4	3	3	3	4	4	3
4.5	Модель Лернера	3	4	3	3	2	4	3	3
4.6	Модель управління дебіторською заборгованістю за її природним рівнем С. І. Маслова	4	5	4	4	4	5	5	4
4.7	Модель оптимізації розміру дебіторської заборгованості О. І. Лучкова	3	5	4	3	4	4	5	4

Як видно з табл. 1, серед моделей управління нематеріальними необоротними активами найвищі оцінки отримали: модель управління на основі системи збалансованих показників (BSC) та призма результативності. Амортизаційна модель, лізингова модель та модель капітальних активів (МОКА) з авторської позиції найоптимальніші для управління матеріальними необоротними активами. В управлінні матеріальними оборотними активами доцільно комбінувати моделі — розширений варіант EOQ-моделі, модель «Саме вчасно II», системні моделі ABC і XYZ. Модель управління грошовими коштами на основі циклу грошового потоку (cash flow cycle) та модель управління дебіторською заборгованістю за її природним рівнем С. І. Маслова з огляду на октокрітеріальну оцінку мають вищу практичну цінність. Слід зауважити, що авторські оцінки моделей управління активами підприємства надані переважно виходячи з практики їх використання в українських реаліях господарювання. Для інших бізнес-середовищ вона може бути відкоригована відповідно до умов використання.

Отже, використовуючи запропоновану технологію обґрунтування вибору моделі управління активами, керівники підприємств отримують інструмент підвищення результативності господарської діяльності.

Література

1. Репіна І. М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління: Монографія / Репіна І. М. — К.: КНЕУ, 2012. — 274 с.

2. Репіна І. М. Моделі управління матеріальними оборотними активами підприємства / І. М. Репіна // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля: наук. журн.; № 8 (197). — Луганськ: СНУ ім. Володимира Даля, 2013. — Ч. 2. — С. 168–175.

УДК 330.34:303.725.3

e-mail: os@osp.com.ua

Соскін Олег Ігорович,
канд. еконо. наук,
доцент, професор Національної
академії управління, директор
Інституту трансформації
суспільства, Україна

Soskin Oleh I.,
Ph.D. in Economics, Docent,
Professor of National Academy
of Management, Director of the
Institute of Society
Transformation, Ukraine

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС- СЕРЕДОВИЩА: ЛОГІКА ЗМІН В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

THE MODEL OF ECONOMICS AND BUSINESS-ENVIRONMENT DEVELOPMENT: THE LOGICS OF CHANGES IN CONDITIONS OF EUROINTEGRATION

Анотація. Модель розвитку економіки в Україні потребує трансформації — від моделі кланово-олігархічного капіталізму до моделі народного капіталізму. Бізнес-середовище необхідно змінити з ентропійного, руйнівного на креативно-продуктивне. Рушійною силою зазначених змін має стати інтеграція країни до європейського економічного простору.

Ключові слова: модель розвитку економіки, бізнес-середовище, євроінтеграція.

Summary. The model of economic development in Ukraine requires a transformation — from models of clan-oligarchic capitalism to models of national capitalism. The business-environment need to change from entropy and destructive to creative-productive. The driving force behind this changes are to become the country's integration into the European economic space.

Keywords: model of economic development, business-environment, Eurointegration.

1. Модель економічного розвитку України

Стратегічне завдання України в сучасних умовах — якісно змінити модель розвитку економіки країни. Нинішня модель економіки, побудована в державі, не спроможна адекватно відповідати на ризики і виклики, що існують у сучасному глобальному світовому господарстві. В Україні за період відновлення незалежності, від 1991-го до 2014 року, сформувалася тупикова модель економіки — модель кланово-олігархічного капіталізму, яка в період правління режиму Януковича структурувалася, мутувала до рівня «держави стаціонарного бандита», яка була описана у